

Irmina Kotlarska

Zakład Językoznawstwa, Uniwersytet Zielonogórski

Magdalena Urbańska

Szpital Uniwersytecki im. Karola Marcinkowskiego w Zielonej Górze

**PROFESOR MARZANNA UŹDZICKA –
BADACZKA SPOSOBÓW UŻYWANIA POLSZCZYZNY,
ORGANIZATORKA ŻYCIA NAUKOWEGO I DYDAKTYCZNEGO
ZIELONOGÓRSKIEJ SZKOŁY JĘZYKOZNAWCZEJ**

Bogactwo zainteresowań badawczych obejmujących diachroniczne i synchroniczne aspekty funkcjonowania polszczyzny, skuteczna działalność instytucjonalna, wieloletnie doświadczenie dydaktyczne w kształceniu dziennikarzy, polonistów i logopedów to znaki rozpoznawcze prof. UZ dr hab. Marzanny Uździckiej.

Jej dorobek naukowy cechuje wszechstronność i różnorodność tematyczna¹. Od początku swej kariery związana jest z polonistyką zielonogorską. Pierwsze dociekania naukowe wiązały się z badaniami onomastycznymi. Pracę magisterską poświęciła onomastyce stylistycznej w twórczości Bolesława Leśmiana. Kontynuacją tego nurtu były analizy zasobu nazw własnych w twórczości Kazimierza Wierzyńskiego i Juliana Tuwima. Można je traktować jako preludium do badań nad tytułami utworów literackich, które językoznawczyni podjęła w rozprawie doktorskiej. Zaprezentowana przez Uczoną formalno-funkcjonalna charakterystyka struktury tytułów wzbogaciła i uporządkowała prace nad tytułami prowadzone na gruncie językoznawczym oraz istotnie wpłynęła na świadomość funkcji tytułu w procesie odczytywania dzieła literackiego².

Badaczka kierowała swe zainteresowania także w stronę języka mediów, analizując zmiany, jakie dokonywały się w genologicznym katalogu tekstów medialnych w obliczu upowszechnienia Internetu oraz przemian społecznych, ekonomicznych i kulturowych zachodzących w Polsce w latach dziewięćdziesiątych XX oraz na początku XXI wieku.

Kamieniem milowym na drodze naukowej Marzanny Uździckiej był zwrot ku komunikacyjnie pojmowanym badaniom diachronicznym. Zainteresowanie dziejami używania języka w przeszłości pojawiły się z inspiracji prof. dra hab. Stanisława Borawskiego, który zwrócił uwagę Jubilatki na obszerny zbiór dziewiętnastowiecznych tekstów rękopiśmiennych przechowywany we wrocławskim Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich. Mowa o sześciu tomach *Wykładów* liczących ponad 2000 stron spisanych

¹ Wykaz prac znajduje się w aneksie.

² B. Jędrzejczak, *Frazeologiczne wykładniki humoru w tytułach współczesnych polskich komedii kryminalnych*, „Studia Językoznawcze” 2021, s. 49-64.

ręką Władysława Majewskiego, studenta Instytutu Agronomicznego w Marymoncie – pierwszej nieakademickiej wyższej szkoły rolniczej w Polsce. *Wykłady* zawierają wiernie zarejestrowane przez Majewskiego wypowiedzi twórców agronomii dotyczące różnych dziedzin wiedzy. Te nieznane wcześniej archiwalne teksty rękopiśmienne stały się przedmiotem wieloaspektowych analiz publikowanych w serii artykułów opisujących język inteligenta polskiego doby początków rewolucji naukowo-technicznej uznawanej za przedświt nowoczesności. Zwieńczeniem analiz jest książka *Studium kształtowania się kompetencji językowej agronoma. Analiza genologiczna, pragmatyczna i leksykalna „Wykładów” Władysława Majewskiego z lat 1848-1850* opublikowana w roku 2010. Autorka deklaruje, że inspirowała ją otwartość przestrzeni badawczej studiów nad dziejami języka narodowego oraz pytanie o to, jaki język był oraz jak języka używano. Wybór metodologii i celów opisu zapoczątkowała idea o charakterze ogólnym, która zakłada interdyscyplinarność w badaniach językoznawczych jako warunek rozwoju myśli poznawczej³. Pojęciem nadrzędnym rozprawy jest kompetencja językowa. W poszczególnych rozdziałach przedstawiany jest proces nabywania przez Władysława Majewskiego wzorców zachowań językowych na poziomie genologicznym, pragmatycznym i leksykalnym. Obserwacje językoznawcze są wzbogacone wszechstronnym opisem uwarunkowań historyczno-społecznych, w jakich powstawał analizowany rękopis. Szerokie tło rozważań pozwala zrozumieć fenomen przetrwania polszczyzny w okresie rozbiorowym i jej rozkwit w odmianie naukowej. Praca zwraca uwagę solidną podbudową materiałową, nowatorstwem metodologicznym, a także gruntownością, wielostronnością, wnikliwością i szczegółowością analizy i interpretacji⁴. Wykorzystanie autentycznego, nieznanego wcześniej materiału rękopiśmiennego znacząco wzbogaciło stan wiedzy dotyczący polszczyzny dziewiętnastowiecznej; pozwoliło także dokonać ważnych ustaleń dotyczących między innymi statusu genologicznego notatki z wykładu oraz rozwoju polskiej terminologii naukowej. Wyostrzona świadomość metodologiczna Autorki oraz imponujące zaplecze erudycyjne rozprawy sprawiają, że omawiana książka jest niezwykle cenną lekturą dla młodszych adeptów językoznawstwa⁵ (co potwierdzają autorki niniejszego tekstu).

Chęć uzupełnienia językoznawczych obserwacji dotyczących sposobów używania polszczyzny w dziewiętnastym stuleciu zdeterminowały także późniejsze dokonania naukowe Jubilatki. Istotnym nurtem badań podejmowanych po uzyskaniu habilitacji jest nakreślenie spójnego obrazu pojęć *naród*, *ojczyzna* oraz *państwo*, czyli wartości, które budowały tożsamość Polaków po utracie niepodległości. Marzanna Uździcka czyni to w artykułach analizujących prasę i publicystykę z okresu 1800-1868. Ostatnio

3 *Studium kształtowania się kompetencji językowej agronoma. Analiza genologiczna, pragmatyczna i leksykalna „Wykładów” Władysława Majewskiego z lat 1848-1850*, Zielona Góra 2010, s. 65.

4 Zob. recenzje *Studium kształtowania się...* autorstwa B. Walczaka, „Facta Simonidis” 2011, nr 1, s. 157-159 oraz E. Siatkowskiej, „Poradnik Językowy” 2012, nr 8, s. 112-115.

5 B. Walczak, *op. cit.*

zainteresowania Badaczki oscylują na styku językoznawstwa i literatury, gdzie przygląda się sposobowi funkcjonowania paratekstów w literaturze *fantasy*, przedmiotem szczegółowych analiz tekstologicznych i genologicznych czyniąc glosariusz oraz podręcznik do gier fabularnych.

Wymieniając dokonania naukowe Jubilatki, nie sposób pominąć Jej zaangażowanie w realizację projektów badawczych Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki z lat 2011-2014. Mowa tu o grantach zatytułowanych „Historia języka i wspólnot komunikatywnych polskich w 50 wykładach” oraz „Teksty do historii używania języka narodowego z aneksami” opracowywanych przez Zakład Historii i Pragmatyki Języka Polskiego Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz Katedrę Historii Języka Polskiego Uniwersytetu Łódzkiego. Projekty realizowały potrzebę mówienia o przeszłości języka przy uwzględnieniu różnych dyscyplin w taki sposób, aby rzetelnie i wszechstronnie opisać język i językową komunikację⁶. Pani profesor Marzanna Uździcka przyczyniła się do upowszechnienia wiedzy na temat ich założeń oraz użyteczności dla potrzeb uniwersyteckiej dydaktyki językoznawczej. Świadczą o tym napisane we współautorstwie z prof. drem hab. Rafałem Zarębskim artykuły wskazujące sposoby wykorzystania nowego wyboru tekstów do historii języka polskiego w sprofilowanych diachronicznie zajęciach na studiach polonistycznych. Jubilatka jest także autorką pięciu obszernych wykładów, które prezentują między innymi rys rozwojowy polskiej ortografii, normalizujący wpływ oświaty na język po roku 1918, początki i rozwój komunikacji naukowej w polszczyźnie oraz zróżnicowanie socjalne języka na tle przemian w sposobach życia. Wykład poświęcony tendencjom innowacyjnym i konwencjonalizującym w języku ogólnym po 1945 roku powstał we współpracy z prof. dr hab. Ewą Woźniak z Uniwersytetu Łódzkiego. Kluczowy był wkład Uczonej w prace redakcyjne nad przygotowaniem do druku publikacji pograntomowej zatytułowanej *Historia języka polskiego jako doświadczenia wspólnotowego*. Dzięki Jej osobistemu zaangażowaniu i ogromnemu nakładowi pracy to nowatorskie wydawnictwo ma szansę dotrzeć do zainteresowanych diachronią badaczy w całej Polsce.

Nota biograficzna

Profesor Uniwersytetu Zielonogórskiego, dr hab. Marzanna Irena Uździcka, jest absolwentką zielonogórskiej polonistyki, którą ukończyła w 1984 roku obroną pracy magisterskiej *Onomastyka stylistyczna w twórczości Bolesława Leśmiana* napisanej pod kierunkiem doc. dra hab. Stanisława Kani. Marzanna Uździcka odbyła dwa półroczne staże naukowe (1991, 1992) pod opieką prof. dra hab. Jana Miodka

6 M. Uździcka, R. Zarębski, *Rola epistolografii w uniwersyteckim nauczaniu historii języka polskiego (na marginesie przygotowywanego nowego wyboru tekstów do historii języka polskiego)*, „Poradnik Językowy” 2015, nr 7, s. 7-22.

na Uniwersytecie Wrocławskim. Tam też, w 1993 roku na Wydziale Filologicznym, obroniła rozprawę doktorską *Tytuł utworu literackiego. Studium lingwistyczne*, której promotorem był prof. dr hab. Marian Bugajski, a recenzowali ją prof. dr hab. Jan Miodek i prof. dr hab. Jerzy Brzeziński. W 2007 roku rozprawa ta, w wersji rozszerzonej i zmodyfikowanej, została opublikowana.

Marzanna Użdżicka w roku 2011 uzyskała stopień doktora habilitowanego na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego na podstawie pracy zatytułowanej *Studium kształtowania się kompetencji językowej agronoma. Analiza genologiczna, pragmatyczna i leksykalna „Wykładów” Władysława Majewskiego z lat 1848-1850*. Dysertacja recenzowana była przez profesorów: Jerzego Biniewicza, Barbarę Greszczuk, Bogdana Walczaka i Marka Cybulskiego. Od uzyskania habilitacji Jubilatka pracuje na stanowisku profesora uczelni w Instytucie Filologii Polskiej na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Zielonogórskiego. Wypromowała dwie doktorantki: Irminę Kotlarską (2014) oraz Magdalenę Urbańską (2021). W roku 2011 otrzymała nagrodę indywidualną II stopnia Rektora UZ za osiągnięcia naukowe, w roku 2024 – nagrodę indywidualną III stopnia za osiągnięcia naukowe.

Od początku drogi zawodowej aktywnie rozwija zielonogórską polonistykę oraz uczestniczy w organizacji różnych form kształcenia. Współorganizowała Studium Dziennikarskie, była autorką programu Podyplomowego Studium Edukacji Czytelniczej i Medialnej z Bibliotekoznawstwem, działającego w latach 2001-2003 przy byłej Katedrze Komunikacji Językowej i Społecznej, a także członkinią komitetu okręgowego Olimpiady Literatury i Języka Polskiego oraz Olimpiady Wiedzy o Mediach. Aktywnie udziela się w Poradni Językowej Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz Towarzystwie Miłośników Języka Polskiego. Prowadzi zajęcia na filologii polskiej, literaturze popularnej i kreacji światów gier, dziennikarstwie i komunikacji społecznej, pedagogice i logopedii. Dbą o współpracę z lokalnymi mediami oraz szkołami, wspiera kursy nauczania języka polskiego jako obcego.

Marzanna Użdżicka w latach 2012-2023 pełniła funkcję dyrektorki Instytutu Filologii Polskiej. W tym czasie zielonogórska polonistyka trzykrotnie znajdowała się w pierwszej dziesiątce ogólnopolskiego rankingu kierunków studiów „Perspektywy” (w 2021 uplasowała się na 9. miejscu). W latach 2019-2023 Jubilatka była też przewodniczącą Rady Dyscypliny Naukowej Językoznawstwo. Z wielkim zaangażowaniem brała udział w pracach przygotowujących dyscyplinę do ewaluacji w roku 2022, w wyniku której językoznawstwo uzyskało kategorię A.

Dziękujemy Pani Profesor za okazywaną w wielu sytuacjach życzliwość, skuteczną i rzetelną pracę na rzecz Instytutu Filologii Polskiej oraz zielonogórskiego środowiska polonistycznego. W jubileuszowym roku życzymy Jej zdrowia i satysfakcji z działalności naukowej, instytucjonalnej i dydaktycznej.

BIBLIOGRAFIA

- Jędrzejczak B., *Frazeologiczne wykładniki humoru w tytułach współczesnych polskich komedii kryminalnych*, „Studia Językoznawcze” 2021, s. 49–64.
- Siatkowska E., Marzanna Uździcka, *Studium kształtowania się kompetencji językowej agronoma*, Zielona Góra 2010, „Poradnik Językowy” 2012, nr 8, s. 112–115.
- Uździcka M., *Studium kształtowania się kompetencji językowej agronoma. Analiza genologiczna, pragmatyczna i leksykalna „Wykładów” Władysława Majewskiego z lat 1848–1850*, Zielona Góra 2010.
- Uździcka M., Zarębski R., *Rola epistolografii w uniwersyteckim nauczaniu historii języka polskiego (na marginesie przygotowywanego nowego wyboru tekstów do historii języka polskiego)*, „Poradnik Językowy” 2015, nr 7, s. 7–22.
- Walczak B., Marzanna Uździcka, *Studium kształtowania się kompetencji językowej agronoma. Analiza genologiczna, pragmatyczna i leksykalna „Wykładów” Władysława Majewskiego z lat 1848–1850*, Zielona Góra 2010, ss. 419, „Facta Simonidis” 2011, nr 1, s. 157–159.

Aneks. Wykaz publikacji Marzanny Uździckiej (na podstawie Systemu Komputerowej Ewidencji Pracowników Uniwersytetu Zielonogórskiego)

Monografie i współredakcje prac zbiorowych

1. *Tytuł utworu literackiego: studium lingwistyczne*, Zielona Góra 2007.
2. *Studium kształtowania się kompetencji językowej agronoma: analiza genologiczna, pragmatyczna i leksykalna „Wykładów” Władysława Majewskiego z lat 1848–1850*, Zielona Góra 2010.
3. *Zielonogórskie seminaria językoznawcze 2011* (współred. M. Hawrysz), Zielona Góra 2013.
4. *Komunikacyjne aspekty badania języka (Zielonogórskie seminaria językoznawcze 2012)* (współred. M. Hawrysz), Zielona Góra 2013.
5. *Język w życiu wspólnoty (Zielonogórskie seminaria językoznawcze 2014)* (współred. M. Hawrysz, A. Wojciechowska), Zielona Góra 2015.
6. *Wybór tekstów z dziejów języka polskiego. Do połowy XIX w.* (współautorzy M. Cybulski, D. Bieńkowska, A. Gajda, D. Kowalska, A. Lenartowicz, A. Pawłowska, M. Pietrzak, J. Świderska, A. Tomecka-Mirek, E. Umińska-Tytoń, E. Woźniak, R. Zarębski, S. Borawski, M. Hawrysz, M. Jurewicz-Nowak, I. Kotlarska, I. Pałucka-Czerniak, D. Szagun, A. Wojciechowska), red. M. Cybulski, Łódź 2015.
7. *Wybór tekstów z dziejów języka polskiego. Od połowy XIX w.* (współautorzy M. Cybulski, D. Bieńkowska, A. Gajda, D. Kowalska, A. Lenartowicz, A. Pawłowska, M. Pietrzak, J. Świderska, A. Tomecka-Mirek, E. Umińska-Tytoń, E. Woźniak, R. Zarębski, S. Borawski, M. Hawrysz, M. Jurewicz-Nowak, I. Kotlarska, I. Pałucka-Czerniak, D. Szagun, A. Wojciechowska), red. M. Cybulski, Łódź 2015.
8. *Zachowanie językowe – spontaniczność i automatyzm (Zielonogórskie seminaria językoznawcze 2016, 2017)* (współred. M. Hawrysz, A. Wojciechowska), Zielona Góra 2017.
9. *Wokół dziejów używania polszczyzny – wspólnoty, potrzeby, zachowania komunikatywne (Zielonogórskie seminaria językoznawcze 2017)* (współred. M. Hawrysz), Zielona Góra 2018.

10. *Wojny i konflikty jako problem cywilizacji współczesnej – refleksja i kontekst kulturowy* (współred. T. Hajder, I. Kiec), Zielona Góra 2019.
11. *Historia języka polskiego jako doświadczenia wspólnotowego* (współred. S. Borawski), t. 2, Zielona Góra 2021.

Artykuły w pracach zbiorowych i czasopismach (w tym współautorskie)

1. *Nazewnictwo w poezji Kazimierza Wierzyńskiego*, „Filologia Polska. Studia i Materiały Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze” 1988, z. 5, s. 229-235.
2. *Uwagi o onomastyce Juliana Tuwima*, „Filologia Polska. Studia i Materiały Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze” 1990, z. 6, s. 219-226.
3. *Funkcja wyrazów obcych w reklamie*, [w:] *Zielonogórskie seminaria polonistyczne 2001, 2002*, red. S. Borawski, J. Brzeziński, Zielona Góra 2002, s. 471-478.
4. *Konwencjonalna właściwość każdego tekstu (na podstawie tytułów czasopism religijnych)*, [w:] *Tekst w mediach*, red. K. Michalewski, Łódź 2002, s. 346-351.
5. *Zmiany gatunkowe wypowiedzi dziennikarskiej (na podstawie wiadomości prasowych)*, [w:] *W lustrze: wizerunek mediów własny*, red. I. Borkowski, A. Woźny, Wrocław 2002, s. 261-269.
6. *Pogawędka internetowa – między językiem mówionym a pisany*, [w:] *Język @ multi-media*, red. A. Dytman-Stasieńska, J. Stasieńska, Wrocław 2005, s. 503-515.
7. *„Gatunki prasowe” Marii Wojtak, 2006 (recenzja)*, [w:] *Zielonogórskie seminaria polonistyczne 2005*, red. S. Borawski, M. Hawrysz, Zielona Góra 2006, s. 337-341.
8. *Metodologiczne uwarunkowania badań nad językiem „Wykładów” Władysława Majewskiego*, [w:] *Zielonogórskie seminaria polonistyczne 2005, 2006*, red. S. Borawski, M. Hawrysz, Zielona Góra 2006, s. 297-308.
9. *Wykłady Władysława Majewskiego a problematyka odmiany i gatunku*, [w:] *Gatunki mowy i ich ewolucja: gatunek a odmiany funkcjonalne*, red. D. Ostaszewska, t. 3, Katowice 2007, s. 194-203.
10. *Styl gatunkowy a leksyka*, [w:] *Stylistyka a leksykologia: związki, zależności, metody*, [w:] *Studia o języku i stylu artystycznym*, red. K. Maćkowiak, C. Piątkowski, t. 4, Zielona Góra 2008, s. 123-129.
11. *Obraz nadawcy w rękopiśmiennych wykładach Wł. Majewskiego z lat 1849-1850*, [w:] *Osoba i osobowość – czynniki je kształtujące*, red. M. Pietrzak, Łódź 2006, s. 431-445.
12. *Granice i pogranicza w kształceniu dyplomowanego agronoma w połowie XIX wieku*, [w:] *Pogranicza*, red. D. Kowalska, Łódź 2007, s. 701-710.
13. *Język wychowanka nowoczesnej instytucji kształcącej agronomów*, [w:] *Tradycja a nowoczesność*, red. E. Woźniak, Łódź 2008, s. 523-534.
14. *Charakterystyka stanu badań nad starannie ukształtowaną polszczyzną XIX wieku*, [w:] *Zielonogórskie seminaria językoznawcze 2006-2007*, red. M. Hawrysz, Zielona Góra 2009, s. 439-454.
15. *Kształtowanie się standardów komunikacyjnych motywowanych funkcją poznawczą języka*, [w:] *Norma a komunikacja*, red. M. Steciąg, M. Bugajski, Wrocław 2009, s. 51-60.

16. *Rozwój pojęciowy studenta agronomiki z połowy XIX w.*, [w:] *Tajemnice rozwoju*, red. D. Bienkowska, A. Lenartowicz, Łódź 2009, s. 555-568.
17. *Nawyki pisowniane Władysława Majewskiego w rękopisach „Wykładów”*, [w:] *Dokument pisany w badaniach historyka języka polskiego. Z badań nad grafiką i fonetyką historycznej polszczyzny: Cykliczne Spotkania Historyków Języka Polskiego 1*, red. M. Kuźmicki, M. Osiewicz, Zielona Góra–Poznań 2010, s. 309-327.
18. *Idea poznawcza a jej źródłowa dokumentacja*, [w:] *Zielonogórskie seminaria językoznawcze 2010, 2011*, red. S. Borawski, M. Hawrysz, Zielona Góra 2011, s. 235-251.
19. *Instytucja kształceniowa a wzory językowego zachowania wyspecjalizowanego w połowie XIX w.*, [w:] *Naród. Religia. Język*, red. A. Ceglińska-Gajda, Łódź 2011, s. 415-429.
20. *Notatki z wykładu w perspektywie komunikacyjnej*, [w:] *Gatunki mowy i ich ewolucja: gatunek a komunikacja społeczna*, red. D. Ostaszewska, t. 4, Katowice 2011, s. 409-424.
21. *Człony gatunkujące w terminach fizycznych i matematycznych w „Wykładach” W. Majewskiego*, „Poznańskie Spotkania Językoznawcze” 2012, t. XXIII, s. 223-232.
22. *Świadomość językowa kształtowana instytucjonalnie w połowie XIX wieku*, [w:] *Świadomość językowa w komunikowaniu*, red. M. Steciąg, M. Bugajski, Zielona Góra 2012, s. 151-161.
23. *Aktualnie używane podręczniki akademickie do historii języka w perspektywie metodycznej* (współautor R. Zarębski), [w:] *Komunikacyjne aspekty badania języka (Zielonogórskie seminaria językoznawcze 2012)*, red. M. Hawrysz, M. Uździcka, Zielona Góra 2013, s. 179-194.
24. *Leksyka terminologiczna w „Słowniku wileńskim” i rękopiśmiennych notatkach z wykładów agronomicznych z poł. XIX wieku*, „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Linguistica” 2013, t. 47, s. 94-105.
25. *„Oblężenie i obrona Saragossy” Józefa Mrozińskiego a tradycja narracji heroicznej*, „Stylistyka: Styl w kulturze – Style in Culture” 2013, t. XXII, s. 47-63.
26. *„Opisanie różnych wiadomości Doktorskich Doświadczonych przez Franciszka Rapalskiego” jako świadectwo używania języka*, [w:] *Filologia Polska 5. W stronę literatury i języka*, red. M. Mikołajczak, Zielona Góra 2013, s. 381-391.
27. *Wybór tekstów, chrestomatia, antologia w komunikacji naukowej historyków języka polskiego*, [w:] *Cum reverentia, gratia, amicitia... Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Bogdanowi Walczakowi*, red. J. Migdał, A. Piotrowska-Wojaczyk, t. 3, Poznań 2013, s. 387-394.
28. *Językowy wyraz apoteozy i idealizacji państwa w dobie rozbiorowej*, [w:] *Mitologizacje państwa w kulturze i literaturze iberyjskiej i polskiej*, red. W. Charchalis, B. Trocha, Zielona Góra 2014, s. 163-177.
29. *Kategoria narracji w twórczości Józefa Mrozińskiego*, [w:] *Tekst artystyczny w badaniach lingwistycznych*, red. E. Skorupska-Raczyńska, M. Maczel, J. Żurawska-Chaszczyńska, Gorzów Wielkopolski 2014, s. 205-218.
30. *Pragmatyczne aspekty XIX-wiecznej porady lekarskiej (rekonesans badawczy)*, [w:] *Grzeczność nie jest nauką łatwą ani małą. Język, działanie, kultura*, red. J. Bloch, D. Lewandowska-Jaros, R. Pawelec, Warszawa 2014, s. 355-366.

31. *Tożsamość, samoidentyfikacja, identyfikacja*, [w:] *Tożsamość w komunikowaniu (Zielonogórskie seminaria językoznawcze 2013)*, red. M. Steciąg, M. Bugajski, Zielona Góra 2014, s. 25-35.
32. *W kręgu pryncypiów w studiach nad triadą: język – obyczaj – wspólnota* (współautor Stanisław Borawski), „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Linguistica” 2014, t. 48, s. 9-19.
33. *Apoteoza ojczyzny w polszczyźnie XIX wieku (ujęcie lingwistyczne)*, [w:] *Mitologizacja kultury w polskiej i iberyjskiej twórczości artystycznej*, red. W. Charchalis, B. Trocha, Zielona Góra 2015, s. 199-212.
34. *Ładne mówienie o nieładnej rzeczy. Przyczynek do źródeł polskich wzorów kulturowych w ujęciu stylowym i socjalnym*, „Stylistyka: Różnorodność językowa a styl” 2015, t. XXIV, s. 299-317.
35. *Rola epistolografii w uniwersyteckim nauczaniu historii języka polskiego (na marginesie przygotowywanego nowego wyboru tekstów do historii języka polskiego)* (współautor Rafał Zarębski), „Poradnik Językowy” 2015, nr 7, s. 7-22.
36. *Wokół dydaktyki diachronii językoznawczej* (współautor Rafał Zarębski), [w:] *Język w życiu wspólnoty (Zielonogórskie seminaria językoznawcze 2014)*, red. M. Hawrysz, M. Uździcka, A. Wojciechowska, Zielona Góra 2015, s. 213-225.
37. *Wpływ nadawcy na kształtowanie się relacji nadawczo-odbiorczych w blogu (na podstawie blogów tematycznych o literaturze kryminalnej)* (współautor Mateusz Półtorak), [w:] *Kontakty językowe w komunikowaniu (Zielonogórskie seminaria językoznawcze 2015)*, red. M. Steciąg, M. Adamczyk, M. Biszczyński, Zielona Góra 2016, s. 283-295.
38. *Pojęcie „narodu” w tekstach o funkcji impresyjnej z okresu międzypowstaniowego*, [w:] *Mitologizacja człowieka w kulturze i literaturze iberyjskiej i polskiej*, red. W. Charchalis, B. Trocha, Zielona Góra 2016, s. 275-292.
39. *O nowym pojęciu glosariusza (na materiale literatury fantasty)*. *Rekonesans badawczy*, „Stylistyka: Słowo a styl” 2017, t. XXVI, s. 269-289.
40. *O wzorach i sposobach mówienia o ojczyźnie w wybranych tekstach Wielkiej Emigracji*, [w:] *Zachowanie językowe – spontaniczność i automatyzm (Zielonogórskie seminaria językoznawcze 2016, 2017)*, red. M. Hawrysz, M. Uździcka, A. Wojciechowska, Zielona Góra 2017, s. 261-274.
41. *Profesor M. Bugajski*, „Filologia Polska. Roczniki Naukowe Uniwersytetu Zielonogórskiego” 2017, nr 3, s. 407-413.
42. *Rola prasy dziecięcej w kształtowaniu kompetencji literackiej najmłodszych czytelników w dobie porzeczności*, „Filologia Polska. Roczniki Naukowe Uniwersytetu Zielonogórskiego” 2017, nr 3, s. 59-75.
43. *Wzory mówienia o języku w dziewiętnastowiecznych czasopiśmie dla dzieci*, [w:] *Współczesny i dawny obraz dziecka w języku*, red. L. Mariak, J. Rychter, Szczecin 2017, s. 325-338.
44. *Wokół zagadnienia gatunkowej predestynacji leksyki*, [w:] *Wokół dziejów używania polszczyzny – wspólnoty, potrzeby, zachowania komunikatywne (Zielonogórskie seminaria językoznawcze 2017)*, red. M. Hawrysz, M. Uździcka, Zielona Góra 2018, s. 403-418.
45. *Kategoria estetyki języka w dziewiętnastowiecznym czasopiśmiennictwie dla dzieci i młodzieży*, [w:] *Estetyka językowa w komunikowaniu (Zielonogórskie seminaria językoznawcze 2018)*, Zielona Góra 2019, s. 113-125.

46. *Oswajanie „obcego, innego” w tekstach hard fiction na przykładzie glosariuszy cyklu „Kroniki Diuny” Franka Herberta* (współautor Klaudiusz Mirek), [w:] *Słowiańska literatura i kultura popularna. Figury swojskości i obcości współczesnego świata w literaturze i kulturze popularnej krajów słowiańskich*, red. T. Hajder, R. Sapeńko, K. Grabias-Banaszewska, Zielona Góra 2019, s. 41-65.
47. *Podręcznik do gier fabularnych jako paratekst*, „Literary History” 2019, vol. 51, nr 168, s. 179-197.
48. *Zakres znaczeniowy leksemów wojenka, wojeneczka w tekstach różnych kulturowo*, [w:] *Wojny i konflikty jako problem cywilizacji współczesnej – refleksja i kontekst kulturowy*, red. T. Hajder, I. Kiec, M. Użdżicka, Zielona Góra 2019, s. 47-62.
49. *„Baśń nad baśniami” Wojciecha hrabiego Dzieduszyckiego – pierwsza mitologia Słowian?*, [w:] *Slovenski folklor i književna fantastika*, red. D. Ajdačić, Beograd–Tršić 2020, s. 419-438.
50. *Idea normalizacji i jej ewolucja przed uchwaleniem zasad pisowni – pielęgnacja języka narodowego w XX wieku*, [w:] *Historia języka polskiego jako doświadczenia wspólnotowego*, red. S. Borawski, M. Użdżicka, t. 2, Zielona Góra 2021, s. 413-430.
51. *Paratekst w literaturze fantasy (na podstawie glosariusza)*, „Popular Literature and Culture” 2021, nr 26, s. 151-168.
52. *Przedświt nowoczesności – oświeceniowe początki i XIX-wieczne kontynuanty komunikatywnych wspólnot poznawczych – początki i rozwój komunikacji naukowej*, [w:] *Historia języka polskiego jako doświadczenia wspólnotowego*, red. S. Borawski, M. Cybulski, t. 1, Zielona Góra 2021, s. 203-224.
53. *Rys dziejów oświaty polskiej po 1918 roku i jej wpływ normalizujący*, [w:] *Historia języka polskiego jako doświadczenia wspólnotowego*, red. S. Borawski, M. Cybulski, t. 1, Zielona Góra 2021, s. 303-320.
54. *Stan języka narodowego w przededniu kodyfikacji pisowni – rys drogi rozwojowej polskiej ortografii*, [w:] *Historia języka polskiego jako doświadczenia wspólnotowego*, red. S. Borawski, M. Cybulski, t. 1, Zielona Góra 2021, s. 278-301.
55. *Tendencje innowacyjne i konwencjonalizujące w języku ogólnym po 1945 roku – nowe środki techniczne, instytucje, organizacje* (współautorka Ewa Woźniak), [w:] *Historia języka polskiego jako doświadczenia wspólnotowego*, red. S. Borawski, M. Cybulski, t. 1, Zielona Góra 2021, s. 339-356.
56. *Wspólnoty komunikatywne języka polskiego po tysiącu lat – zróżnicowanie socjalne języka na tle przemian w sposobach życia*, [w:] *Historia języka polskiego jako doświadczenia wspólnotowego*, red. S. Borawski, M. Użdżicka, t. 2, Zielona Góra 2021, s. 486-502.
57. *Paratekst – od koncepcji Gérarda Genette’a po współczesną praktykę badań paratekstualnych*, „Stylistyka” 2023, t. XXXII, s. 299-321.
58. *Paratekst w badaniach lingwistycznych (rekonesans badawczy)*, [w:] *Pięćdziesiąt lat zielonogórskiej polonistyki. Księga jubileuszowa*, red. M. Ruszczyńska, I. Pałucka-Czerniak, Zielona Góra 2024, s. 291-303.